

## ගිණුම්කරණ සමීකරණය

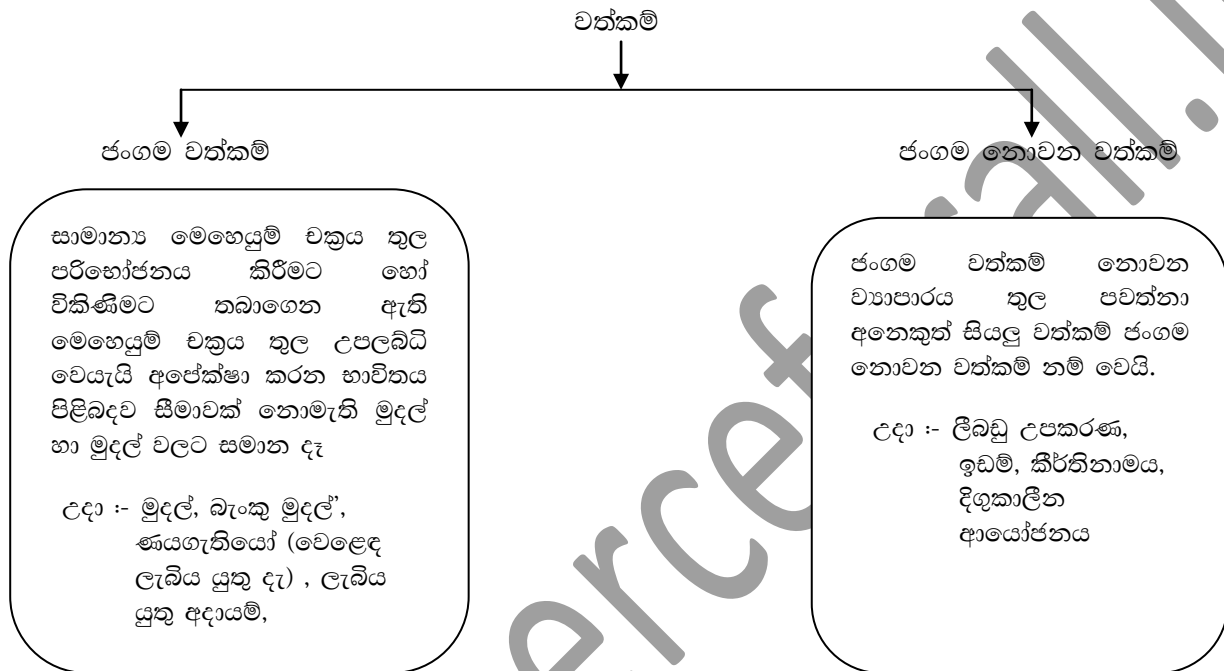
ව්‍යාපාරයක පවත්නා සම්පත් (වත්කම්) සහ එම සම්පත් ව්‍යාපාරයට සැපයූ පුද්ගලයන්ට එම සම්පත් සම්බන්ධයෙන් ඇති අයිතිය ගණිතමය අකාරයෙන් ඉදිරිපත් කිරීම ගිණුම්කරණ සමීකරණය නම් වෙයි.

$$\text{වත්කම්} = \text{හිමිකම} + \text{වගකීම්}$$

### වත්කම්

අතීත ගනුදෙනුවක හෝ සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ අපේක්ෂාවෙන් ව්‍යාපාරය විසින් පාලනය කරනු ලබන සියලුම සම්පත් වත්කම් ලෙස හඳුන්වයි.

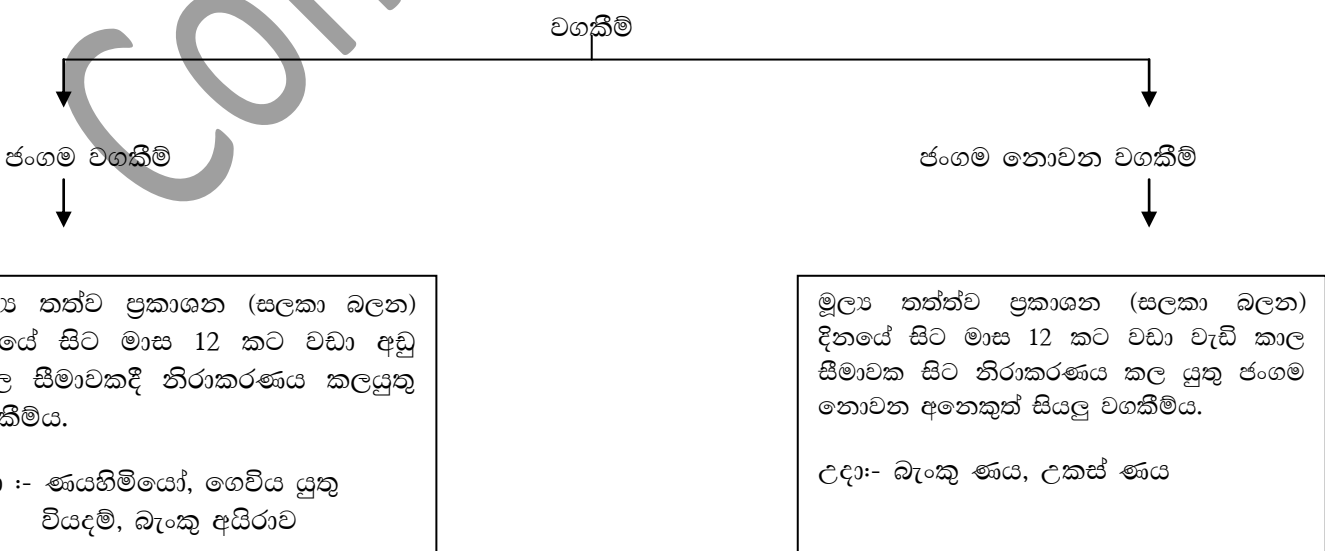
උදා:- මුදල්, බැංකු මුදල්, ණයගැතියෝ (වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ) , ගොඩනැගිලි, යන්ත්‍ර, ලැබිය යුතු ආදායම්, කලින් ගෙවූ වියදම්.



### වගකීම්

අතීත ගනුදෙනුවක හෝ සිදුවීමක ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ඇතිවන නිරාකරණය කිරීමේදී ව්‍යාපාරයේ ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සහිත සම්පත් ව්‍යාපාරයෙන් පිටතට ගලායෑමේ හව්‍යතාවයක් පවතින ව්‍යාපාරයේ වර්තමාන බැඳීමය.

උදා :- බැංකු ණය, ණයහිමියෝ, ගෙවිය යුතු වියදම්, කලින් ලද ආදායම්, බැංකු අයිරාව



## හිමිකම

ව්‍යාපාරයේ මූල වත්කම් සහ මූල වගකීම් අතර වෙනස හිමිකම ලෙස හඳුන්වයි. එනම් ව්‍යාපාරයේ පවත්නා මූල වත්කම් වලින් අයිතිකරුට හිමි කොටසයි.

$$\text{හිමිකම} = \text{මූල වත්කම්} - \text{මූල වගකීම්}$$

## හිමිකම සහ වගකීම් අතර සමානකම්

01. හිමිකම මෙන්ම වගකීම් මගින් ද ව්‍යාපාරයට අවශ්‍ය සම්පත් සපයයි.
02. වගකීම් මෙන්ම හිමිකම ද කවදා හෝ ව්‍යාපාරය විසින් නිරවුල් කළ යුතුයි.
03. හිමිකම මෙන්ම වගකීම් ද වාර්තා කරනුයේ බැර සටහන් ලෙසයි.

## හිමිකම සහ වගකීම් අතර වෙනස්කම්

හිමිකම	වගකීම්
01. හිමිකම් ප්‍රාග්ධනය නියෝජනය කරයි.	ණය ප්‍රාග්ධනය නියෝජනය කරයි.
02. ව්‍යාපාරය පවතින තාක් කල් පවතී.	නියමිත දිනක දී ගෙවිය යුතුයි.
03. බොහෝවිට ස්ථාවර අගයක්ව නොපවතී.	බොහෝවිට ස්ථාවරව පවතී.
04. ව්‍යාපාරයේ කළමනාකරණ කටයුතු වලට දායක විය හැකියි.	ව්‍යාපාරයේ කළමනාකරණ කටයුතු සඳහා දායක විය නොහැක.
05. පොලී ගෙවීමක් සාමාන්‍යයෙන් සිදු නොකරයි.	පොලී ගෙවීමක් සිදු කරයි.

## ව්‍යාපාරයක හිමිකම වෙනස් වීමට බලපාන ගනුදෙනු

01. අතිරේක ප්‍රාග්ධනය යෙදවීම
02. ගැනිලි
03. ආදායම්/ලාභ
04. වියදම්/අලාභ

## ආදායම්

කිසියම් ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ වත්කම් වල අගය වැඩිකිරීමේ හෝ වගකීම් වල අගය අඩුකිරීමේ ස්වභාවයෙන් යුක්ත අයිතිකරුවන්ගේ මැදිහත්වීමකින් තොරව හිමිකම ඉහළ යාමට හේතුවන සියලුම ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන්ගේ සිදුවන ගලායීම් ආදායම් ලෙස හඳුන්වයි.

උදා:- විකුණුම් ආදායම, ලද වට්ටම්, පොලී ආදායම්

## වියදම්

කිසියම් ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයක් තුළ වත්කම් වල අගය අඩුකිරීමේ හෝ වගකීම් වල අගය වැඩිකිරීමේ ස්වභාවයෙන් යුක්ත අයිතිකරුට කරන බෙදාහැරීමක් නොවන හිමිකම පහළ යෑමට හේතුවන සියලුම ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ගලායෑම් වියදම් ලෙස හඳුන්වයි.

උදා:- විදුලි වියදම, දුරකථන වියදම, පොලී වියදම, දේපළ පිරියත උපකරණ ක්‍ෂයවීම්.

## ගිණුම්කරණ සමීකරණය ඇසුරෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම.

01. ආදායම් ප්‍රකාශනය
02. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

## ආදායම් ප්‍රකාශනය

කිසියම් ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් තුළ ව්‍යාපාරයක් විසින් උපයන ලද ශුද්ධ ලාභය ගණනය කිරීම සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය පිළියෙල කරනු ලබයි.

### ආදායම් ප්‍රකාශනයක ආකෘතිය

#### (අ) සේවා සපයන ව්‍යාපාරයක ආදායම් ප්‍රකාශනය

..... ව්‍යාපාරය  
.....දිනෙන් අවසන් වසර සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය (රු.)

<b>ආදායම්</b>		
සේවා අදායම්	XX	
පොලී ආදායම්	XX	
ලද වට්ටම්	XX	XX
<b>වියදම්</b>		
දුරකථන වියදම්	XX	
සේවා සැපයුම් වියදම්	XX	
වරිපනම් වියදම්	XX	
විදුලිය වියදම්	XX	(XX)
වැටුප් හා වේතන	XX	
		XX
ශුද්ධ ලාභය		

#### (ආ) වෙළඳ ව්‍යාපාරයක ආදායම් ප්‍රකාශනය

..... ව්‍යාපාරය  
..... දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශනය

විකුණුම් ආදායම		XX
- විකුණුම් පිරිවැය		(XX)
		XX
දළ ලාභය		
<b>වෙනත් ආදායම්</b>		
පොලී ආදායම්	XX	
කුලී ආදායම්	XX	
ලද වට්ටම්	XX	XX
<b>වෙනත් වියදම්</b>		
දුරකථන වියදම්	XX	
විදුලිය වියදම්	XX	
වැටුප් හා වේතන	XX	
දුන් වට්ටම්	XX	(XX)
කොමිස් වියදම්	XX	
		XX
ශුද්ධ ලාභය		

ලාභ සම්කරණය ඇසුරෙන් ශුද්ධ ලාභය ගණනය කරන ආකාරය

ශුද්ධ ලාභය = කාලච්ඡේදය අවසාන දිනට - කාලච්ඡේදය ආරම්භක දිනට - අතිරේක ප්‍රාග්ධනය + ගැනිලි  
ශුද්ධ වත්කම් ශුද්ධ වත්කම්

ශුද්ධ වත්කම් (හිමිකම/ස්කන්ධය) = මුලු වත්කම් - මුලු වගකීම්

### මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය

යම් නිශ්චිත දිනකට ව්‍යාපාරයක පවත්නා මූල්‍ය තත්ත්වය එනම් එදිනට පවත්නා වත්කම්, වගකීම් සහ හිමිකමෙහි වටිනාකම පෙන්නුම් කරන ප්‍රකාශනය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයයි.

### මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයක ආකෘතිය

.....ව්‍යාපාරය

.....දිනකට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනය

ජංගමනොවන වත්කම්	පිරිවැය	සමුච්චිත ක්ෂය	ශුද්ධ අගය
ඉඩම්	XXX	-	XXX
ගොඩනැගිලි	XXX	XXX	XXX
මෝටර් රථ	XXX	XXX	XXX
	XXX	XXX	XXX
ආයෝජන			XXX
<b>ජංගම වත්කම්</b>			
අවසන් තොගය		XXX	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු දෑ	XXX		
- අඩමාණ ණය වෙන්කිරීම්	(XXX)	XXX	
ඉදිරියට කළ ගෙවීම්		XXX	
ලැබිය යුතු ආදායම්		XXX	
මුදල්		XXX	XXX
මුලු වත්කම්			XXX
<b>හිමිකම සහ වගකීම්</b>			
ප්‍රාග්ධනය			XXX
+ ශුද්ධ ලාභය/ශුද්ධ අලාභය			XXX
- ගැනිලි			XXX
			(XXX)
<b>ජංගම නොවන වගකීම්</b>			XXX
බැංකු ණය		XXX	
ණයකර		XXX	
උකස් ණය		XXX	
කල්බදු ණය හිමියෝ		XXX	XXX
<b>ජංගම වගකීම්</b>			
වෙළෙඳ ණයහිමියෝ		XXX	
උපචිත විදුලිය		XXX	
ඉදිරියට ලද ආදායම්		XXX	

බැංකු අයිරාව කල්බදු ණය හිමියෝ  මුළු හිමිකම සහ වගකීම්		XXX	XXX
		XXX	XXX
			XXX

### ගිණුම් සමීකරණය ප්‍රසාරණය කිරීම.

01. වත්කම් = හිමිකම් + වගකීම්

02. ජංගම වත්කම් + ජංගම නොවන වත්කම් = හිමිකම් + ජංගම වගකීම් + ජංගම නොවන වගකීම්

03. මුදල් + බැංකු + තොගය + ඉඩම් + ගොඩනැගිලි = හිමිකම් + ණයහිමියෝ + බැංකු ණය + ණයකර

04. වත්කම් = හිමිකම් + ආදායම් - වියදම් + වගකීම්

05. වත්කම් + වියදම් = හිමිකම් + ආදායම් + වගකීම්

ව්‍යාපාරයක සිදුවන ගනුදෙනු හා සිදුවීම් හේතුවෙන් එම ව්‍යාපාරයේ වත්කම්, වගකීම් හෝ හිමිකමේ වෙනසක් ඇති කරන අතර එම වෙනස ගිණුම් සමීකරණයෙහි සටහන් කරනු ලබයි.

### ගනුදෙනු

යම් නිශ්චිත ගිණුම්කරණ ඒකකයකට අදාළ වත්කම්, වගකීම් හෝ හිමිකම් වල ස්වරූපයෙහි හා වටිනාකමෙහි කිසියම් වෙනසක් ඇති කරලීමට තුඩුදෙන එම වෙනස්වීම මුදලින් මැනිය හැකි ගිණුම්කරණ ඒකකයේ කළමනාකරණ තීරණ මත ඇතිවන ඕනෑම සිදුවීමක් ගනුදෙනුවක් නම් වේ. ඒ අනුව ගනුදෙනුවක් තුළ අන්තර්ගත විය යුතු ප්‍රධාන ලක්ෂණ තුනක් ඇත. එනම් ,

- (1) ගනුදෙනුවක් මගින් ගිණුම්කරණ ඒකකය සතු වත්කම් වගකීම් හෝ හිමිකම්වල ප්‍රමාණයෙහි හා වටිනාකමෙහි වෙනසක් ඇති කරලිය යුතු ය.
- (2) ඇතිකරවන එම වෙනස්වීම මුදලින් මැනිය හැකි විය යුතු ය.
- (3) එය කළමනාකරණ තීරණයක ප්‍රතිඵලයක් විය යුතු ය.

- උදා :-
1. ලී බඩු හා උපකරණ අත්පිට මුදලට මිල දී ගැනීම
  2. යන්ත්‍ර උපකරණ ණයට ලබා ගැනීම
  3. අත්පිට මුදලට හෝ ණයට භාණ්ඩ විකිණීම

### සිද්ධීන්

යම් නිශ්චිත ගිණුම්කරණ ඒකකයකට අදාළ වත්කම්, වගකීම් හෝ හිමිකම්වල ස්වරූපයෙහි හා වටිනාකමෙහි කිසියම් වෙනසක් ඇති කරලීමට තුඩුදෙන එම වෙනස්වීම මුදලින් මැනිය හැකි එහෙත් ගිණුම්කරණ ඒකකයේ කළමනාකරණ තීරණයක් මත ඇතිනොවන යම් යම් සිදුවීම්, සිද්ධීන් ලෙස සැලකේ.

උදා :- බොල්ණය ගැලපීම, ස්ථාවර වත්කම් ක්ෂය ගැලපීම , උපචිත වියදම් ගැලපීම , අඩමාණ ණය වෙන්කිරීම ගැලපීම.

ගිණුම්කරණ යෙදවුම් හේතුකොටගෙන ගිණුම්කරණ සමීකරණයට ඇතිවන බලපෑම්

එනම් ගිණුම්කරණ යෙදවුම් හෙවත් ව්‍යාපාර ආයතනයට අදාළව සිදුවන ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් හේතු කොටගෙන ආයතනයේ ගිණුම්කරණ සමීකරණය යම් යම් වෙනස් වීම් වලට ලක්වන අතර ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් නිසා ගිණුම්කරණ සමීකරණයේ ඇතිවන මෙම වෙනස්වීම් ගිණුම්කරණ යෙදවුම් මගින් ගිණුම්කරණ සමීකරණයට ඇතිවන බලපෑම් යන්නෙන් අදහස් වේ. විවිධාකාරයේ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් හේතු කොටගෙන ගිණුම්කරණ සමීකරණය ද විවිධ ආකාරයට වෙනස් වන අතර මෙසේ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් හේතු කොටගෙන ගිණුම්කරණ සමීකරණය වෙනස් විය හැකි විවිධ ආකාරයන් පහත දැක්වේ.

- (1) සමීකරණයේ වගකීම් ස්ථාවරව තිබිය දී වත්කම් සහ හිමිකම සමාන වටිනාකම් වලින් වැඩිවීම.
  - අයිතිකරු තම පෞද්ගලික සම්පත් ව්‍යාපාරයට යෙදවීම.
  - ව්‍යාපාරයට ආදායමක් මුදලින් ලැබීම.
- (2) සමීකරණයේ වගකීම් ස්ථාවරව තිබිය දී වත්කම් සහ හිමිකම සමාන වටිනාකම් වලින් අඩු වීම.
  - අයිතිකරු තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා ව්‍යාපාරයෙන් සම්පත් ලබාගැනීම.
  - ව්‍යාපාරය විසින් වියදමක් මුදලින් ගෙවීම.
- (3) සමීකරණයේ හිමිකම ස්ථාවරව තිබිය දී වත්කම් සහ වගකීම් සමාන වටිනාකම් වලින් වැඩිවීම.
  - ව්‍යාපාරය විසින් බැංකු ණයක් ලබා ගැනීම.
  - ව්‍යාපාරය විසින් භාණ්ඩ ණයට ලබා ගැනීම.
- (4) සමීකරණයේ හිමිකම ස්ථාවරව තිබිය දී වත්කම් සහ වගකීම් සමාන වටිනාකම් වලින් අඩුවීම.
  - ව්‍යාපාරය විසින් බැංකු ණය ගෙවීම.
  - ව්‍යාපාරය විසින් ණය හිමියන්ට මුදල් ගෙවීම.
- (5) සමීකරණයේ හිමිකම හා වගකීම් ස්ථාවරව තිබිය දී වත්කම් පමණක් සමාන වටිනාකම් වලින් අඩුවීම සහ වැඩිවීම.
  - ව්‍යාපාරය විසින් අත්පිට මුදලට භාණ්ඩ ලබාගැනීම.
  - ණයගැතියන්ගෙන් මුදල් ලබාගැනීම.
- (6) සමීකරණයේ වත්කම් හා වගකීම් ස්ථාවරව තිබිය දී හිමිකම පමණක් අඩුවීම සහ වැඩිවීම.
  - ව්‍යාපාරයේ වියදමක් අයිතිකරු තම පෞද්ගලික මුදලින් ගෙවීම.
  - ව්‍යාපාරයේ ලාභයෙන් කොටසක් පොදු සංචිතයට මාරු කිරීම.
- (7) සමීකරණයේ වත්කම් සහ හිමිකම ස්ථාවරව තිබිය දී වගකීම් පමණක් අඩුවීම සහ වැඩිවීම.
  - සේවකයාට ගෙවිය යුතු වැටුපෙන් සේවක අර්ථසාධක අරමුදලට ගෙවිය යුතු මුදල අඩු කර ගැනීම.
  - බාහිර පාර්ශවයකට කළ යුතු ගෙවීමක් බැංකු අයිරා පහසුකම භාවිතා කරමින් ගෙවා දැමීම.
- (8) සමීකරණයේ වත්කම් ස්ථාවරව තිබිය දී ප්‍රාග්ධනය වැඩිවීම සහ වගකීම් අඩුවීම.

- ව්‍යාපාරයේ ණයක් අයිතිකරු තම පෞද්ගලික මුදලින් ගෙවීම.
- ණයහිමියෙකුගෙන් වට්ටමක් ලැබීම.

(9) සමීකරණයේ වත්කම් ස්ථාවරව තිබිය දී වගකීම් වැඩිවීම සහ ප්‍රාග්ධනය අඩුවීම.

- ගෙවිය යුතු වියදමක් ඇතිවීම.
- සමාගමක යෝජිත ලාභාංශ සඳහා ගෙවීම් අනුමත වීම.

Commerceforall.lk